

jeho cesta? Zde poukazuje na poznámku číslo 1. —

Telegrafista Titaniku záhy odpoledne byl upozorněn, že mu chce loď Californian sdělit polohu velkých ledovců. On odpověděl, že jest příliš zaměstán a nemůže zprávy té vzít. O několik hodin později prý zachytil telegram, zasláný Californii loď Baltick, o poloze ledovců, a poslal jej na můstek. Tento operator jest mrtev. Posledně byl viděn, když po kole na stoje ve vodě ve své úřadovně, marně se snažil operovat dále přístroj a tam také patrně zahynul. Stává možnost, že přijal hned první zprávu o ledovcích, ale nechal ji ležet a teprve až za několik hodin ji na můstek donesl. Jestli je tomu skutečně tak, a možnost toho jest více než přípustitelnou, pak kapitán Smith počítal polohu ledovců od doby dodání telegramu a ne od doby, kdy byla depeše přijata a změněn směr o 60 mil jižněji, byl si jist, že se jim vyhne. Za tu dobu dostaly se ledovce dále k jihu.

Další vina podle všeho spočívá v rychlé jízdě. Titanic byla označována jako "námořní express", který na minutu vyjede a na minutu přijede. Někteří tvrdí, že jela rychlostí 22 uzlů (26) mil za hodinu, když se srážka udála. Zachráněný druhý důstojník a Ismay tvrdí, že jeli jen 18 uzlů za hodinu. Buď tomu jakkoli, rychlost jízdy jest jednou z příčin neštěstí. Upozorňujeme čtenáře na vyjádření admirála Deweyho, které se nalézá na jiné straně t. č. ve zprávách amerických.

Titanic neměla žádných pátracích světél, tak zv. "search-lights". Kdyby byla měla pátrací světlo na příde, byl by plavec v kosi spozoroval ledovce v čas, a neštěstí mohlo být zabráněno.

Nedostatek záchranných člunů. Titanic měla všeho vsudy 20 záchranných člunů a několik prámů, které ale nemohly být v čas odváhány a jen jeden se odtrhl od paluby, když se loď topila. Na němž se pak zachránilo několik tonoucích.

Jest to zločinná nedbalost společnosti, ale trestána za to být nemůže, poněvadž anglický zákon nežadá více člunů a než loď z Anglie vyplula, byla anglickým námořním inspektorem prohlédnuta a všechna bezpečnostní opatření uznána za dobrá. Jinak by nebylo bývalo dovoleno loď z přístavu vyplouti.

Nesmí se zapomínati, že Titanic byla anglickou loď, plula pod anglickou vlajkou a co se na ní událo, jest věcí anglické admirality, aby vyšetřila a vinníky potrestala. Náš senát a naše soudy nemají v této věci žádné jurisdikce. I kdyby uznaly někoho vinným, nemohou jej trestati, ba ani ne v této zemi násilím zdržovati.

Kongress přijal resoluci. Žádají presidenta Tafta, aby zahájil agitaci ku svolání mezinárodní konference, která by stanovila stejná bezpečnostní opatření pro všechny lodě, necht plují pod jakoukoli vlajkou.

Hrdinství mužů na Titaniku.

Zachránění cestující Titaniku, až na jednu neb dvě výjimky, chválí důstojníky a kapitána nešťastné lodi za jejich chladnost a laskavé chování se k cestujícím ve chvíli nejvyššího nebezpečí. Kapitán Smith volal s můstku ku svému mužstvu: "Buďte Brity, moji muži," apeluje na jeho britickou chladnokrevnost. Důstojníci tasilie revolvery, když nastala doba vsedání do člunů, ale jednali laskavě a pouze v jediném případě bylo střeleno a to, když několik tureckých vystřelovalců chtělo se násilím do člunů dostat. Až do poslední chvíle tvrdili důstojníci: "Nebojte se, tato loď se nemůže potopit, a jest to jen k vůli jistotě, že vysazujeme ženy na moře v člunech." — To snad také pomohlo v zabránění paniky mezi muži, kteří brali situaci chladně a pomáhali ženám do člunů. Některé ženy nechtěly opustit své muže a byly od nich násilím odtrženy, kde si toho muž sám přál. Tak známý divadelní magnát Harris, sám odstříl od sebe svou ženu a vnutil jí námořnicko do náruče, aby ji do člunu zanesl a volal: "Pro Boha, jdi, jdi — vďak se shledáme zase!" Ona jest zachráněna a Harrisovo tělo plove někde v oceáně.

Největší chvály dostává se plukovníku A. Butt-ovi, pobočníku presidenta Tafta, který pomáhal ženám do člunů a spolu s Astorem volali za odjíždějícími: "Na shledanou."

Mnohé ze zachráněných žen byly jen v nočních oblecích a děti polonahé. Několik jich zemřelo v člunech vysláním a zimou, než Carpathia se dostavila na místo neštěstí. Muži v člunech poskytl jim všechno oděv, kterého sami mohli postrádati.

Když zbývalo již jen několik člunů a bylo patrné, že některé ženy musí zůstatí zpět, důstojníci nechtěli zabíratí místa námořníky a tak se stalo, že na některých člunech nebylo dosti veslařů a ženy samy byly nuceny veslovati. Za to byli důstojníci příkře odsuzováni, ale zachráněný na prámě druhý důstojník prohlásil, že stalo se tak jen proto, aby na místo plavečů mohlo být zachráněno více žen.

Do některých člunů, když byly již sponšeny na vodu a nalézaly se pod úrovní paluby, byly vhozeny děti, několik nemluvnat, která jsou teď v New Yorku a žádný se k nim nehlásí. Rodiče jich utopili a dobří lidé se nyní sirotkou ujali.

Ačkoliv lze pochybovati o většině zpráv o hrdinských činech některých mužů na Titaniku, jest takřka jisto, že mayor Archie Butt, vojenský pobočník presidenta Tafta a před tím presiden-

grafovala, byla skomolena a nebylo prý možno někdy vůbec jejich zachytili. Senátní vyšetřování nyní ukázalo, že v naší zemi panuje se bezdrátovou telegrafii zlořád, který zavinil mnoho nezrůstí a někdy může způsobiti i veliké neštěstí. Každý amateura může si postavit na střechn žerd a zaříditi si svou stanicí. Pak ovšem zachytává telegramy a jestli se pokouší zároveň je zasílati, nastane v okolí taková míchanice a směs vln, že žádný si z toho nic nevybere a práce pravidelných stanic jest tím do jisté míry přerušována a kažená.

Po srážce, kde kdo na severním pobřeží S. S. a Canady telegrafoval a snažil se zachytili depeši. To mělo za následek pravý chaos. Nemí pochyby, že kongress nyní přijme zákon, kterým se bude bezdrátová telegrafie regulovati.

Dále se ukázalo, že na lodích nemají dostačitelne telegrafistů. Na Carpathii byl jen jeden operator a to ještě mladíček, nezkušený. Ten musel dělat 18 hodin denně za pramizerný plat a sám donášet depeše na můstek veliteli. Po tu dobu, co byl z úřadovny vzdálen a těch několik hodin, kdy únavou donucen musel odejít na lože, nebylo u stroje nikoho.

Na Titaniku měli sice dva operatory, ale ti byli prací přemoženi, nevyspalí a také neměli polálka, který by byl telegramy donášel.

vrly pákami s můstku a ty samy stačily udržeti loď nad vodou. O-ná část ledovce, která jest pod vodou, sáhá někdy až na míli daleko od něj a jest neviditelnou. Jen pětina ledovce jest nad hladinou.

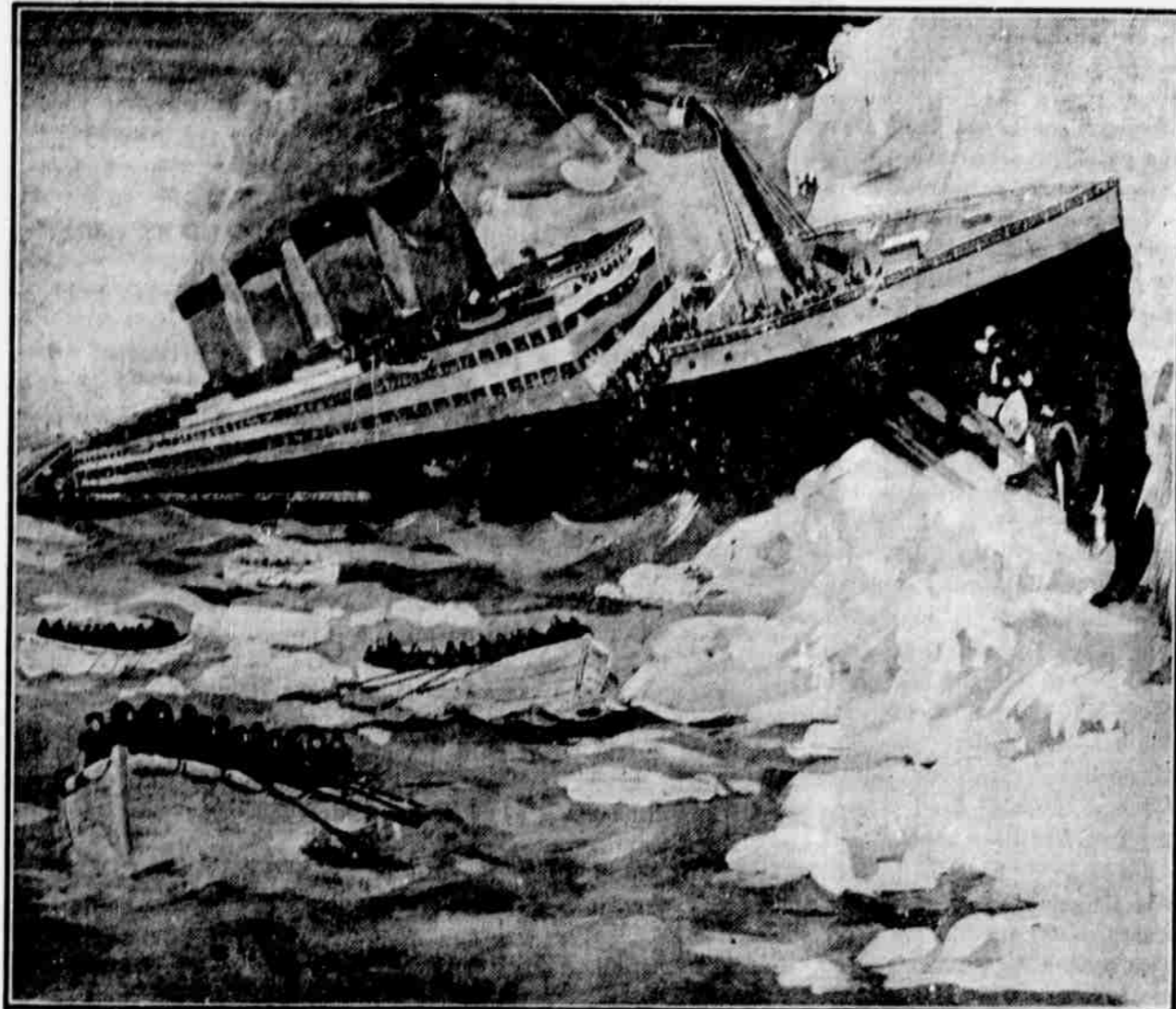
Titanic, jak se obrátila k ledovci bokem, snažie se mu vyhnouti, narazila na jeho výběžek, který byl pod vodou, a jedouce prudce, byla prorážena po celé své délce. Tím se stalo, že se voda valila do ní s celé pravé strany a neprodušná oddělení na té straně nebyla nic platná.

Voda byla ledová a když se dostala ke kotlům, nastal výbuch, jenž celou loď roztrhl v půli a ta pak se rychle potopila. Že se tak nestalo okamžitě, toho byly příčinou neprodyšné kompartmenty, z nichž některé asi zůstaly ušetřeny a udržely vrak ještě několik minut nad vodou.

V místech, kde se Titanic potopila, jest moře dvě a čtvrt míle hluboké a znalci tvrdí, že loď potřebovala nejméně 15 minut, než klesla až ke dnu.

Mrtvoly v moři.

V neděli, dne 21. dubna, tedy za týden po potopení Titaniku, oznamoval parník Bremen, že nalezl nedaleko neštěstí četné mrtvoly, v moři plovoucí. Depeši zachytila kabelová loď Mackay-Bennet a ihned se odebrala na udané místo. V noci pak oznamovala, že sebrala 60 mrtvol, které plovaly na povrchu, poněvadž měly na sobě zá-

Jak asi Titanic zahynula (Nakresleno dle vypravování trosečníků)

ta Roosevelta, zachoval se v každém ohledu jako důstojník americké armády, a vojín až do poslední dechu. Mnozí cestující shodují se v tom, že jim Butt pomáhal do loděk. Poslední žena, která opustila Titanic, byla sl. Youngová, učitelka hudby dětí presidenta Roosevelta, když bydlel v Bílém domě. Tam se ovšem často stýkala s pobočníkem, který vůbec byl nejznámější osobou ve Washingtoně. Butt pomohl sl. Youngové do člunu, vstoupil tam za ní, zabalil ji do pláidu a ukloniv se a tímže úsměvem, s jakým tak činil stokrátě denně v Bílém domě, před chudými i bohatými, a řekl: "Přeji vám, slečno, šťastnou plavbu a prosím, pozdravujte ode mne mé přátele." Když vystoupil zpět na palubu, hnal se jeden přístřelovalec z mezpaluby ke člunu, tak jako tak již přeplněnému a chtěl do něj vskočiti. Butt jej uchopil za krk a mřtil jej o zábradlí se slovy: "Jest mi líto, příteli, ale dříve bych vám musel sferázet všechny kosti v těle než vám dovolím za tím člunem skočiti." A zase mával s laskavým úsměvem za odjíždějícími ženami. President Roosevelt, Taft a všichni takřka senátoři, kongresníci a členové nejvyššího soudu vyslovili svou lítost nad osudem oblíbeného důstojníka slova uznání za jeho heroické činy na Titaniku.

Zlořád v bezdrátové telegrafii.

Když Carpathia plula s trosečníky do New Yorku, nebylo možno dostati z ní žádných zpráv a jména zachráněných, která tele-

Boháči, kteří utonuli.

John Jacob Astor, jehož majetek se pění na 150 millionů; Benjamin Guggenheim, syn majitele dolů a tavíren, 10 millionů; Isidor Straus, obchodník a lidumil, 5 millionů; George D. Wiedener, hlavní majitel pouličních dráh z Philadelphie, 5 millionů; Arthur Ranson z Philadelphie, 5 millionů; Chas. M. Hays, předseda dráhy Grand Trunk, 3 milliony; Williams C. Dulles z Philadelphie, 2 1/2 milliony; Harry Elkins Wiedener, 2 milliony; C. D. Williams, 2 milliony; George D. Wick, 1 million; Harry B. Harris, 1 million.

Dále zhylnula celá řada bohatých a prominentních obchodníků a průmyslníků amerických, kteří se vraceli z Evropy, kde na jihu trávili zimu. Mezi nimi byl též o-mašský obchodník Emil Brandeis, který posle zpráv byl jedním z těch, kteří při srážce bavili se v saloně brou v karty.

Drahokamů a na hotových penězích vezli s sebou cestující několik millionů, které pohřbeny jsou na dně moře.

3,423 poštovních vytů nalézalo se na Titaniku a v nich asi 7 millionů dopisů a poštovních zásek. To vše je ztraceno.

Loď sama stála 10 millionů dolarů, ale byla pojištěna.

Jak byla Titanic poškozena.

Znalci praví: Kdyby byla loď narazila přídom na ledovce a celý předek si urazila, ještě by se nebyla potopila, poněvadž po celé její délce nalézaly se tak zvané neprodyšné komory, které se za-

chranné pásy, ale že některé byly pochovány zpět v moři, poněvadž nebyly více k poznání. Ty, které lze poznati neb u nich nalezeno něco, co může vést k identifikaci, byly vzaty na palubu a připraveny, ptné v ledu, k převezení do Spoj. Států.

Sensační zprávy časopisů.

Jest až odporo čisti sensační zprávy některých, vlastně skoro všech amerických listů, jak nesmyslné a vymyšlené zprávy předkládají svým čtenářům. Jedna druhé odporuje. Jedná se jen o sensační četbu. Tak ku př.:

Někdo viděl na palubě, když se loď topila, státi starého Strause jak objímá svou ženu.

Jiný viděl kapitána Smitha jak pluje od potápějící se lodi s dítětem, které za ním na můstek vyběhlo, ukládáti je pak do člunu a plouti k lodi zpět.

Nejpodivnější je zpráva, že lodní kapela hrála, když loď se potápěla, píseň "Nearer my God to Thee". — Loď stála kolmo vzhůru, lidé viseli kolem na zábradlí paluby a na zádi a kapela hrála! Bylo by zbytečno uváděti díle nesmyslné zprávy amerického tisku.

Vybrali jsme pro náš list jen to, co se dalo vybrati z údajů na pohled nevěřitelivých a tudíž také asi největších nejbájejších.

Nejen na farmách, ale i v městech měli by čísti "Č. A. Venkov", neb jest to list jediný svého druhu v Americe. Předplatné \$1.00 na rok.

PROČ JE TO
 Že tak mnoho chorob, které zjevně vzdorovaly zručností proslulých lékařů podávají se klidnému vlivu obyčejného domácího léku
DRA. PETRA
HOBOKO
 Protože ono jde přímo na kořen zla, nečistotu v krvi. Je připraveno z čistých zdravých prospívajících kořinek a bylín a je v užívání po více než sto roků—dostí dlouhou to dobu, důkladně jeho hodnotu zkoušiti.
 Ne jako jiné léky, nelze ho dostati v lékárnách, nýbrž dodává se lidem přímo od jediných vyrábětelů a majitelů. Píšte
DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,
 19-25 So. Hoysa Ave., CHICAGO, ILL.

Zaručené Hodinky
 Cizozárodní firmy namnoze Vám nabízi střepey, kteréž neznalý krajan dosti často draze zaplatí. Abychom tomu předešli, nabížíme krajanům znamenité, zaručené hodinky za
zvláště snížené ceny
 Kdo by však do 14 dnů neshledal hodinky takové, jak my zde uvádíme, tomu
peníze vrátíme
 Prachu vzlorné, na 20 roků zaručené "gold filled" sroubovací pouzdro, se 17 kamenovým "Elgin", "Waltham" neb "Hampten" strojkem za
\$12.75
 Tentýž stroj s niklovým pouzdem za
\$8.75
 Ilustrovaný cenník zašleme na požádání zdarma.
 Objednávkám z venkova a správkám hodiněk a klenotů věrujeme zvláštní pozornost. 40-1f
A. CECHA,
 český zlatník a hodinář
 1248 SO. 13. STR. OMAHA, NEB.

DR. JAMES W. NOVÁK,
 český zubní lékař.
 Continental Block — 15. a Douglas ul. Pokoj č. 4 v rohu nad Berg Clothing Co. — Office Phone: Douglas 5077. — Residence, 915 William Str.; Phone: Douglas 6919. — Krajané z venkova, kteří nejsou s domácí prací zubařskou spokojeni, učiní dobře, když při návštěvě Omahy, zajdou k Dra. Novákovi, jenž za vaškere práce v oboru svém ručí. 34ff

Joseph Bliss & Son Co.,
 komissionáři živým dobytkem.
 Uspokojivý prodej. Rychlé vyplacení.
 SOUTH OMAHA, NEBR.
 Dovolujeme si oznámiti, že máme nového prodáváče prasat, pana Wm. Royce, a žádáme vá, abyste váš dobytek jak vepřový tak hovězí posílali nám, jelto my vám můžeme dáti nejlepší výhody v jatkách.

F. C. BLISS, prodávavé hovězího dobytka.
 F. F. WELLMAN, prodávavé vepřového dobytka.
Bliss & Wellman, komissionáři v dobytku.
 Máme 201 letou zkušenost v obchodu tomto. Za správnost ručíme. Naše rada bude vždy dána v zájmu zastavatele dobytka a nikdy v zájmu jatek. Posoudíme každému spravedlivě a ručíme, že krajané obdrží nejvyšší cenu za svůj, tyž den panující díle jakosti dobytka. Zvláštní pozornost věnujeme dotazům krajanů.
 F. F. Wellman jest Čech a proto obraťte se na něho s plnou důvěrou.
BLISS & WELLMAN,
 Room 304 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, So. Omaha, Neb.

Předplaťte svým přátelům "Pokrok."